Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету
іноземних мов
Світлана ВІРОТЧЕНКО
"30" серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми теорії та практики перекладу

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
	освітня програма Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (китайська та англійська мови); Переклад (іспанська та англійська мови); Переклад (арабська та англійська мови)
	спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; 035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська.
вид дисципліни	за вибором
факультет	іноземних мов

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов

"29" серпня 2023 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:
ТАЩЕНКО Ганна Володимирівна. к. філол. н., доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

Програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

"28" серпня 2023 року, протокол № 1

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

_____ Олександр РЕБРІЙ

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова — Людмила СОЛОЩУК

Французька мова та література і переклад та англійська мова — Марія БЄЛЯВСЬКА

Німецька мова та література і переклад та англійська мова — Олеся МАЛАЯ

Переклад (китайська та англійська мови) — Юлія ЛАХМОТОВА

Переклад (іспанська та англійська мови) — Діана ПЕСОЦЬКА

Переклад (арабська та англійська мови) — Олена НЕФЬОДОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

"29" серпня 2023 року, протокол № 15

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни "Актуальні проблеми теорії та практики перекладу" складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки:
Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (китайська та англійська мови); Переклад (іспанська та англійська мови); Переклад (арабська та англійська мови)
Перший (бакалаврський) рівень.
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації:
035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; 035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування теоретичної бази, необхідної для розширення професійної компетентності майбутніх перекладачів, що сприятиме розвитку навичок їх реалізації у власній перекладацькій діяльності та науково-дослідницькій роботі. Він знайомить студентів з основними поняттями теорії перекладу, а також чинниками, що визначають діяльність перекладача при роботі з текстами різних типів та жанрів. Курс тісно пов'язаний із циклом інших теоретичних дисциплін філологічного профілю (порівняльна лексикологія, порівняльна стилістика, порівняльна граматика, лінгвокраїнознавство, вступ до мовознавства, вступ до літературознавства), оскільки перекладознавство як наука носить міждисциплінарний характер.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:
– *формування наступних загальних компетентностей:*
- Здатність вибудовувати і реалізовувати перспективні лінії інтелектуального, культурного, морального і професійного саморозвитку та самовдосконалення, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства;
- Здатність до пошуку, аналізу і оцінки інформації, необхідної для вирішення професійного та особистісного розвитку. Набуття навичок з інтерпретування інформації в усній формі, перекладання та реферування її письмово;
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вдосконалення професійної діяльності;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях з урахуванням міжкультурних аспектів комунікації;
- Здатність розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес;
- Здатність розуміти і поважати різноманітність і мультикультурність суспільства.

– *формування наступних фахових компетентностей:*
- Здатність усвідомлювати специфіку мовознавчого, перекладознавчого та літературознавчого компонентів; розуміти основні факти, концепції, проблеми в області філологічних знань;
- Здатність формувати судження про значення і сутність своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій;

- Здатність знаходити оригінальне застосування існуючих знань й умінь з обраної філологічної спеціалізації мовознавства, перекладознавства, літературознавства поряд з практичним розумінням того, як існуючі методи досліджень і аналізу застосовуються в філологічній науці для створення та інтерпретації нового знання;
- Здатність критично переосмислювати набутий досвід та новітні досягнення філологічної науки; оперувати сучасними методиками викладання іноземної мови, спираючись на здобуті мовні та соціокультурні знання;
- Здатність професійно застосовувати накопичені знання з порівняльного дослідження англійської й української мов, вільно й ефективно оперувати спеціальною (мовознавчою, літературознавчою, перекладознавчою) термінологією для розв'язання професійних завдань.

1.3. Кількість кредитів:
Денна форма навчання: 3,0
Заочна форма навчання: 3,0

1.4. Загальна кількість годин:
Денна форма навчання: 90
Заочна форма навчання: 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Дисципліна за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
–	–
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
58 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	
–	

1.6. Заплановані результати навчання
- здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань у галузі перекладознавства: добирати інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами;
- оцінювати історичні надбання та новітні досягнення перекладознавства;
- збирати, аналізувати та демонструвати знання основних положень і концепцій в області перекладознавства.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Становлення перекладознавства як дисципліни та поточні завдання	6	2				4	5,5	0,5				5
Тема 2. Чинники здійснення перекладу. Типологія перекладів	6	2				4	5,5	0,5				5
Тема 3. Проблема перекладності	6	2				4	6	1				5
Тема 4. Стратегії перекладу	6	2				4	6	1				5
Тема 5. Еквівалентність перекладу	5	2				3	5,5	0,5				5
Тема 6. Норма перекладу	6	2				4	5,5	0,5				5
Тема 7. Способи перекладу та перекладацькі трансформації	5	2				3	5,5	0,5				5
Тема 8. Семіотичні проблеми перекладу	5	2				3	5,5	0,5				5
Тема 9. Переклад і прагматика	6	2				4	5,5	0,5				5
Тема 10. Інтерсеміотичний переклад	6	2				4	6	1				5
Тема 11. Жанрові проблеми перекладу	5	2				3	6	1				5
Тема 12. Переклад наукових текстів. Проблема відтворення термінології	6	2				4	5,5	0,5				5
Тема 13. Художні тексти як перекладацька проблема	6	2				4	5,5	0,5				5
Тема 14. Культурологічний аспект перекладу	6	2				4	5,5	0,5				5

Тема 15. Безеквівалентна лексика та її переклад (1)	5	2				3	5,5	0,5				5
Тема 16. Безеквівалентна лексика та її переклад (2)	5	2				3	5,5	0,5				5
Разом за розділом 1	90	32				58	90	10				80
Усього годин	90	32				58	90	10				80

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Становлення перекладознавства як дисципліни та поточні завдання	2	0,5
2.	Чинники здійснення перекладу. Типологія перекладів	2	0,5
3.	Проблема перекладності	2	1
4.	Стратегії перекладу	2	1
5.	Еквівалентність перекладу	2	0,5
6.	Норма перекладу	2	0,5
7.	Способи перекладу та перекладацькі трансформації	2	0,5
8.	Семіотичні проблеми перекладу	2	0,5
9.	Переклад і прагматика	2	0,5
10.	Інтерсеміотичний переклад	2	1
11.	Жанрові проблеми перекладу	2	1
12.	Переклад наукових текстів. Проблема відтворення термінології	2	0,5
13.	Художні тексти як перекладацька проблема	2	0,5
14.	Культурологічний аспект перекладу	2	0,5
15.	Безеквівалентна лексика та її переклад (1)	2	0,5
16	Безеквівалентна лексика та її переклад (2)	2	0,5
	Разом	32	10

4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Дослідити зв'язки перекладознавства з іншими дисциплінами та новітні тенденції у перекладі.	8	14
2	Вивчити еволюцію поглядів на проблему перекладності та концепцію еквівалентності та стратегії, спрямовані на її досягнення	11	14
3	Вивчити роль перекладацьких трансформацій у забезпеченні еквівалентного прагматичного ефекту	7	14
4	Розглянути семіотичні проблеми перекладу, зокрема на рівні різних знакових систем	7	14
5	Ознайомитися із впливом жанрово-стилістичних чинників на процес перекладу	15	11
6	Дослідити труднощі, що культурно специфічні феномени становлять при перекладі	10	13
	Разом:	58	80

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено

6. Методи навчання

I. Ініціальні (викладач – студент):

1. Словесно-ауділальні (лекція, розповідь, бесіда), у тому числі – інтерактивні (опитування, обговорювання)

2. Наочно-візуальні (демонстрація схем, діаграм, таблиць, прикладів мовних структур, тощо), у тому числі – мультимедійні (мультимедійні презентації лекцій).

II. Респонсивні (студент – викладач):

1. Теоретичні: робота з першоджерелами, підручниками, інтернет-матеріалами, пошук необхідної інформації.

2. Практичні: виконання практичних підсумкових завдань за матеріалами лекцій.

7. Методи контролю

- опитування
- спостереження
- тестування
- іспит

8. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Залікова робота	Сума
Розділ 1				Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
Т 1-4	Т 5-8	Т 9-12	Т 13-16					
10	10	10	10	Не передбачено	Не передбачено	40	60	100

Форми контролю:

Протягом семестру – формалізований тест:

на заліку – письмова відповідь

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни за роботу в семестрі.

Критерії оцінювання:

А. Критерії оцінювання тесту зі вступу до перекладознавства
(формалізований тест за принципом множинного вибору: 20 запитань з 4 варіантами відповіді кожне, максимальна кількість балів – 40)

Кількість правильних відповідей	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Бали	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
Кількість правильних відповідей	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Бали	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40

В1. Критерії оцінювання екзаменаційних письмових робіт з курсу «Актуальні проблеми теорії та практики перекладу» (письмова розгорнута відповідь на питання, максимальна кількість балів – 30)

30 б: розгорнута, максимально повна відповідь;
25 б: відповідь в достатньому обсязі, допускається опущення певної частини інформації;
20 б: відповідь в припустимому обсязі, певна частина інформації пропущена, наявні окремі помилки;
10 б: відповідь в припустимому обсязі, значна частина інформації пропущена, наявні серйозні помилки;
5 б: відповідь в недостатньому обсязі, випущена більша частина ключової інформації; інформація перекручена або спотворена.
0 б: відсутність відповіді взагалі.

В2. Критерії оцінювання екзаменаційних письмових робіт з курсу «Актуальні проблеми теорії та практики перекладу» (виконання практичних завдань – 5 запитань, максимальна кількість балів – 30)
6 б: надано розгорнуту відповідь на запитання з максимально повною аргументацією;
4 б: відповідь на завдання надано в достатньому обсязі, неповна або занадто загальна аргументація;
2 б: надано коротку відповідь на запитання, аргументація відсутня;
0 б: відповіді на завдання не надано.

Загальна оцінка встановлюється шляхом додавання значень **А і В**.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	**для дворівневої шкали оцінювання**
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. К.: Юніверс, 2003. 275 с.
2. Корунець І.В. Теорія та практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2000. 446 с.
3. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт за спеціальністю «Переклад»: базові теоретичні поняття / За редакцією доктора філологічних наук Ребрія Олександра Володимировича Укладач: Гайдар Д.О. Харків, 2015. 67 с. URL: http://foreign-languages.karazin.ua/resources/e29c57dbb803fa072a579cb5d5ab8879.pdf

4. Ребрій О.В. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
5. Тащенко Г. В. Актуальні проблеми теорії та практики перекладу. Харків: друкарня «Мадрид». 2021. 168 с.
6. Handbook of Translation Studies. URL: https://benjamins.com/online/hts/
7. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. Ed. By M. Baker. Routledge, 2001. 654 p.

Допоміжна література

1. Демецька В. Теорія адаптації: крос-культурні та перекладознавчі проблеми : [монографія]. Херсон : ТИТАН, *2006*. 344 с.
2. Дорофєєва М. С. Методологія перекладознавчих досліджень. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2020. 156 с.
3. Некряч Т. Я., Чала Ю. П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів [Текст] : навч. посіб. для студ. переклад. ф-тів ВНЗ Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут філології, Київський національний лінгвістичний ун-т. Вінниця : Нова книга, 2008. 195 с.
4. Стріха М. В. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К.: Факт-Наш час, 2006. 344 с.
5. Чередниченко О.І. Теорія і практика перекладу. Французька мова. К.: Либідь. 1991. 304 с.
6. Чередниченко О.І. Український переклад: З минулого до сьогодення. *Од слова путь верстаючи й до слова…: Збірник на пошану Роксолани Петрівни Зорівчак, доктора філологічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С. 21-31.
7. Чередниченко О.І. Функції перекладу у сучасному світі. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.* Харків: Константа, 2006. № 725. С. 162-165.
8. Bowker L., Cronin M., Kenny D., Pearson J. Unity in Diversity: Current Trends in Translation Studies. Routledge, 2016. 208 p.
9. Handbook of Translation Studies. URL: https://benjamins.com/online/hts/
10. Nida E. A., Taber C. R. The Theory and Practice of Translation. Leiden : Brill, 2003. 218 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

EBSCO Publishing - багатопрофільна база даних, яка нараховує понад 4600 журналів. (Доступ з Інформаційного центру "Вікно в Америку", Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В.Н. Каразіна)

Додаткові інформаційні ресурси розташовані на сторінці кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша ХНУ імені В.Н. Каразіна: http://foreign-languages.karazin.ua/ru/departments/english-translation-theory-and-practice/library-4.